

Tür: Kitap İnceleme

Kabul Tarihi: 19 Haziran 2021

Gönderim Tarihi: 2 Haziran 2021

Yayımlanma Tarihi: 30 Haziran 2021

Atıf Künyesi: BULUT, Esmâ (2021), “Mehmet Âkif Ersoy ve İstiklal Marşı”,
International Journal Of Turkish Academic Studies
(TURAS), C. 2, S. 2, s. 138-142.

MEHMET ÂKİF ERSOY VE İSTİKLAL MARŞI

KARABULUT, Mustafa (2021), Mehmet Âkif Ersoy ve İstiklâl Marşı, İstanbul:

Hiperyayın, 183 sayfa.

ISBN:978 625 7339 54 4

Esmâ BULUT¹

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, E-Mail: esmabl02@gmail.com, ORCID 0000-0003-1412-3944

Mehmet Âkif Ersoy, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlık simgelerinden olan İstiklâl Marşı'nı kaleme almış bir şairdir. O, Kur'an ve İslâm'ı merkeze alan bir dava adamı ve bir mütefekkidir. Mehmet Âkif, İstiklal Marşı'nı milletimize hediye ettiği için *Safahat* adlı kitabına almamıştır. Şair, İstiklal Marşı'nda; “*Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak*” diyerek milletimize umut verir.

İstiklâl Marşı, 12 Mart 1921'de TBMM kararı ile millî marş olarak kabul edilir. Şair, bu marşta Kurtuluş Savaşı'nın kazanılacağına olan inancını, Türk askerinin yürekliliğine ve özverisine güvenini, Türk milletinin bağımsızlığa, hakka, yurduna ve dinine bağlılığını ve Allah'a inancını dile getirir. İstiklâl Marşı, milletimizin var oluş belgesi olup millî bir yemindir. Âkif millî marşımızda; “*Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl*” diyerek zafere ulaşmanın temel şartının Allah'a inanmaktan geçtiğini ve milletimizin bağımsızlığı hak ettiğini ifade eder. (*Arka Kapak Yazısından*)

Mehmet Âkif Ersoy, günümüz insanının tanınması gereken ve bir model olarak alabileceği nadir insanlardandır. *Mehmet Âkif Ersoy ve İstiklâl Marşı* adlı kitap, Âkif'i yeniden tanıma ihtiyacından doğmuştur denilebilir. Şimdiye kadar Mehmet Âkif Ersoy üzerine çok sayıda bilimsel çalışma kaleme alınmıştır. Ancak bu çalışmanın diğer çalışmalardan ayırıcı bazı yönleri bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mustafa Karabulut, bu çalışmasıyla hem Mehmet Âkif Ersoy'un bilinmeyen ya da az bilinen yönlerini hem de ‘İstiklâl Marşı’nın yazılma serüvenini bir bütün olarak sunmuştur. ‘İstiklâl Marşı’nın kabul edilmesinin 100. yılı olması dolayısıyla hazırlanan bu kitapta amaç, Millî Marşımızın millî, manevî, tarihi değerini ve Mehmet Âkif Ersoy’u yeniden hatırlatmaktır.

Bu eserin isminden de anlaşılacağı üzere temelde iki konu etrafında şekillenmiştir. Kitapta yer alan konular toplamda on iki başlık altında verilmiştir. Başlıklardan sekizi doğrudan Mehmet Âkif Ersoy’la ilgiliyken dördü ise ‘İstiklâl Marşı’ ile ilgilidir. Kitaptaki konu başlıkları şu şekildedir;

1. *Mehmet Âkif Ersoy’un Hayatı, Şiir Anlayışı ve Eserleri*
2. *Mehmet Âkif Ersoy’un Şahsiyeti*
3. *Mehmet Âkif Ersoy’un Fikirlerinin Beslendiği Kaynaklar ve Etkilenmeler*
4. *Mehmet Âkif Ersoy ve Fikir Ayrılıkları*
5. *Mehmet Âkif Ersoy’da Ahde Vefa*

6. Mehmet Âkif Ersoy'da Aydın İnsan Tipi
7. Mehmet Âkif Ersoy'da Mü'min Müslüman İnsan Tipi
8. Mehmet Âkif Ersoy'un Karşı Çıktığı ve Benimsediği Hususlar
9. Millî Marş Kavramı Üzerine
10. İstiklâl Marşı'nın Yazılma Süreci, Bestelenmesi ve Notaları
11. İstiklâl Marşı'nın Tahlili
12. İstiklâl Marşı'na Kur'an-ı Kerim Açısından Bakış

Kitabın ayırıcı bir diğer yönü yazarın İstiklâl Marşı'nı Kur'an-ı Kerim ekseninde bir incelemeye tabi tutmasıdır. Mehmet Âkif Ersoy, hayatının ve sanatının merkezine İslam'ı yerleştirdiği için eserlerini bu minvalde kaleme alır. Bu bağlamda; “*Mehmet Âkif Ersoy'un ilk şiiri Kur'an'a Hitap'tır.*” (s. 19). Mustafa Karabulut çalışmanın ilerleyen bölümlerinde genç kuşakların Âkif'i genel geçer yönleriyle bildiğine zaman zaman değinerek onun yalnızca İstiklâl Marşı şairi olmadığını aynı zamanda bir düşünce, hareket ve hakikat adamı oluşunu, doğrunun, hakikatin peşinde olduğunu, tüm bu hususiyetlerinin temel kaynağının da Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber'in sünneti olduğunu bilhassa belirtir. Bu düşünceler Mehmet Âkif'in şu dizeleri ile desteklenir;

*“Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhamı
Asrın idrâkine söyletmeliyiz İslâm'ı”*

Çalışmada, Mehmet Âkif'in etkilendiği belli başlı kişi ve kaynaklar da ele alınmıştır. Bu bağlamda onun Gazali, Mevlana, Feridüddin Attar, Sa'di Şirazi, İbn Farız ve Fuzuli ile birlikte Ferid Vecdi, Abdülaziz Çavuş, Said Halim Paşa gibi isimlerden etkilendiği ifade edilmiştir. Karabulut, ismi anılan eserde Mehmet Âkif'in yaşadığı fikir ayrılıklarına da yer vermiştir. Bu fikir ayrılıklarından birincisi “II. Abdülhamit'e Muhalefet” başlığı altında ele alınırken ikincisi ise “Mehmet Âkif Ersoy ve Tevfik Fikret Çatışması” başlığı altında ele alınmıştır. İkinci başlıkta Mehmet Akif'in Tevfik Fikret'le inanç konusunda taban tabana zıt bir dünya görüşüne sahip olduğu görülür. Öyle ki Tevfik Fikret'in inançsız gençlik idolu olan “Haluk”a karşılık Mehmet Âkif de ideal gençlik hayali olan “Asım'ın Nesli”ni Asım'da karakterize eder. Eserde verilen söze sadık kalmanın önemi Âkif'in şu sözleriyle belirtilmiştir;

“Bir söz ya ölüm veya ona yakın bir felaketle yerine getirilmezse mazur görülebilir.”

Âkif'e göre verilen sözde durmamak için ölüm veya ölüme yakın bir felaketin olmuş olması gerekir. Bunların dışında hiçbir şey verilen söze sadık kalmamanın gerekçesi olamaz.

Mehmet Âkif Ersoy ve İstiklâl Marşı adlı çalışmada ele alınan bir diğer başlık Mehmet Âkif'in de kimliğini oluşturan Mü'min-Müslüman insan tipidir; “*Mehmet Âkif Ersoy, Safahat'ta İslâmi düşünceye uygun ‘ideal insan tipi’ çizer. Dine dayalı değerler bütünü, modern dünyanın gereklerini de göz önüne alarak akli ve iradesiyle yorumlayıp geliştiren Âkif'in ideal insanı, manevi değerlerin (din, tarih şuuru, ahlâk vs.) yanında maddi değerlere de (bilim, teknoloji, akıl vs.) sıkı sıkıya bağlı modern bir insandır. Ona göre ideal insan, bir Müslüman'da bulunması gereken özellikleri taşımaktadır.*” (s. 81).

Temelde Mehmet Âkif Ersoy'un sanat anlayışı, kişiliği ve İstiklâl Marşı üzerine yazılan eserde “*Mehmet Âkif Ersoy'un Karşı Çıktığı ve Benimsediği Hususlar*” başlığından sonra Mehmet Âkif'in ‘İstiklâl Marşı’ üzerine düşünceleri ele alınmıştır. Çalışmanın bu bölümünde önce millî marş kavramına dair bir giriş yapılarak kısa bir tarihçe verilmiş, daha sonra millî marşların özellikleri verilerek düzenli bilgi aktarımı sağlanmıştır. Bu bölümün ilerleyen kısımlarında ‘İstiklâl Marşı’nın nitelikli tahlili yapılarak ‘İstiklâl Marşı’nın daha iyi anlaşılması sağlanmıştır. Son olarak İstiklâl Marşı, Kur’an-ı Kerim açısından ele alınarak çalışma nihayete erdirilmiştir.

Kitapta, ‘İstiklâl Marşı’nın ruhunun Kur’an-ı Kerim’den, istiklâl mücadelesinden beslendiği vurgulanmıştır. Marşta, Kurtuluş Savaşı’na göndermelerde bulunularak savaşın sadece topla, tüfekle değil, aynı zamanda iman dolu bir ruhla kazanıldığı ifade edilir. Mehmet Âkif bu hususta şöyle der; “*O günler ne samimi ne heyecanlı günlerdi. Fakat bırakmazlar gün bile ümidimizi kaybetmedik, asla yeise düşmedik. Zaten başka türlü çalışabilir miydik? Ne topumuz vardı ne tüfegimiz... Fakat imanımız çok büyüktü.*”

Yazar, kitapta şairin düşüncelerine sık sık yer verir. Buna göre Âkif, İstiklâl Marşı’nda vatanın düşmandan temizlendikten sonra şehitlerin huzura kavuşacağını, istiklâlin ancak büyük bir inançla kazanılacağını, Türk bayrağının ezelden beri hür yaşadığını, bundan sonra da hür yaşayacağını ve Türk milletinin Hakk’a taptığı için istiklâli hak ettiğini dile getirir.

Çalışmanın Sonuç bölümünde elde edilen bulgular ortaya konulmuştur. Yazar, Mehmet Âkif Ersoy’un ve İstiklâl Marşı’nın önemini Türk milletinin hafızasında sürekli yaşaması gerektiğini belirtir. Bu bağlamda yazar, şairin İstiklâl Marşı’nda Allah’tan en büyük isteği olan “bir mabede benzeyen vatanımıza düşman elinin değmemesi” düşüncesine ülkemizdeki bütün fertlerin sahiplenmesi gerektiğini dile getirir.

Sonuç olarak Prof. Dr. Mustafa Karabulut'un 'İstiklal Marşı'nın kabul edilîşinin 100. yılı dolayısıyla hazırladığı bu kitap, Mehmet Âkif Ersoy ve 'İstiklal Marşı'nın az bilinen veya bilinmeyen yönlerine açıklık getirmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu eser, Mehmet Âkif Ersoy ve İstiklâl Marşı üzerine yapılacak çalışmalara yeni ufuklar açacak bilgiler ve tespitler içermektedir.